

BERGEN KOMMUNE

BYRÅDSAVDELING FOR BYUTVIKLING, KLIMA OG MILJØ

Bergen Rådhus
Postboks 7700, 5020 Bergen
Telefon 05556/55566275
Telefaks 55566330
klima.miljo.byutvikling@bergen.kommune.no

Kommunal- og regionaldepartementet
Pb 8112 Dep
0032 OSLO

Deres ref.

Deres brev av:

Vår ref.

201100219-219
ELBI

Emnekode

SARK-03

Dato

28. september 2011

Høringsuttalelse - Forslag til ny lov og forskrift om bostøtte

Bergen bystyre behandlet saken i møtet 190911 sak 166-11 og fattet følgende vedtak:

"Bergen kommune avgir høringsuttalelse til Kommunal- og regionaldepartementet, forslag til ny lov og forskrift om bostøtte, slik det fremgår av saksutredningen."

Saksutredningen fremkommer av byrådssak 205/11, som følger vedlagt.

Med vennlig hilsen

Elin Birketveit
rådgiver

Vedlegg: Byrådssak 205/11, uten vedlegg

Dato: 27. juli 2011

Byrådssak 205/11

Byrådet

Høring - Forslag til ny lov og forskrift om bostøtte

ELBI SARK-03-201100219-164

Hva saken gjelder:

Kommunal - og regionaldepartementet har ved brev av 6.6.2011 sendt på høring utkast til ny lov om bostøtte og endringer i forskrift 19.6.2009 nr 699 om bostøtte.

Høringsfristen er satt til 1.september 2011, og forretningsutvalget har uttalt ønske om at bystyret avgir kommunens uttalelse. KMBY sin innstilling oversendes departementet når den foreligger (møte 1.9) og bystyrets vedtak ettersendes så snart det foreligger.

Framlegget går ut på å forenkle regelverket for bostøtte og gjøre det mer brukervennlig og tilgjengelig. Departementet foreslår å samle regelverket i en egen lov om bostøtte og en forskrift. Framlegget er derfor hovedsaklig av retts teknisk karakter. I tillegg blir det foreslått noen materielle endringer i både loven og forskriften. I vedlagte høringsnotatet blir det gjort rede for innholdet i framlegget og bakgrunnen for dette.

Saken bygger på fagnotat fra Boligetaten datert 16.6.11.

Byrådets merknader

Saksutredningen utgjør byrådets merknader. Det anbefales at kommunen avgir uttalelse slik denne er inntatt i saksutredningen.

Begrunnelse for fremleggelse for bystyret:

Byrådets fullmakter § 5 vedtatt av bystyret 24.4.2006, sak 102:

”Høringsuttalelser i prinsipielle saker som samtidig innebærer politiske avveininger, skal avgis av bystyret.” Bystyret har i denne saken ønsket å få høringen til uttalelse.

Byrådet innstiller til bystyret å fatte følgende vedtak:

Bergen kommune avgir høringsuttalelse til Kommunal- og regionaldepartementet, forslag til ny lov og forskrift om bustøtte, slik det fremgår av saksutredningen.

Monica Mæland
byrådsleder

Lisbeth Iversen
byråd for byutvikling, klima og miljø

Vedlegg:

- Fagnotat datert 16.6.2011 - dok.nr. 136
- Høringsbrev datert 6.6.2011 fra Kommunal- og regionaldepartementet, inkl høringsnotat "Framlegg til ny lov om bustøtte og endringer i forskrift om bustøtte" - dok.nr. 131

Saksutredning:

Innledning

Forslaget om ny lov om bostøtte og endringer i forskriften som regulerer bostøtte er en oppfølging av St. prp. Nr. 11 (2008-2009) der regjeringen skulle komme tilbake til Stortinget med endringsforslag til den rettslige forankringen av bostøtten etter at den nye ordningen var vedtatt.

Bostøtten er i dag rettslig forankret i Husbankloven. Denne er en fullmaktslov som gir det formelle grunnlaget for styring og organisering av Husbanken. Bostøtten hører derfor ikke naturlig hjemme i loven. Høringsnotatets endringsforslag, som en er bedt om å avgi uttalelse i forhold til, er da i hovedsak av retts teknisk karakter, men i tillegg er det foreslått noen materielle endringer i §§ 8 til 13 i lovforslaget. De andre paragrafene i loven er gjeldende rett vedtatt av Stortinget 17. mars 2009 ved innføringen av den nye bostøtteordningen. Disse skal fremdeles gjelde. Endelig ber en om uttalelse ift endringsforslagene i forskrift om bostøtte.

Kommunens høringsuttalelse

I denne høringsuttalelsen vil en kun kort kommentere de retts tekniske forslagene, mens noen av endringsforslagene vil bli behandlet noe mer inngående. Til sist konkrete kommentarer til forskiftene.

Bergen kommunes kommentar til ny forankring:

Forslaget til ny lov som hjemler den statlige bostøtten synes å være en opprydning, systematisering og forenkling av lovverket rundt ytelsen uten at ordningen svekkes og er en videreføring av formålet, målgruppene, boligkrav, prinsipper for utregning og organisering. Dette er en fordel både for kommunene, som fortsatt er pålagt saksbehandlingsansvaret for ordningen, de aktuelle husstandene og Husbanken. En har forøvrig ingen kommentarer til dette.

Bergen kommunes gjennomgang og kommentarer vedrørende §§ 8 til 13 i lovforslaget:

§ 8

omhandler innhenting av nødvendige personopplysninger for søknadsbehandling og husstandens samtykke - evt. manglende samtykke. At det foreligger samtykke vil være hovedregelen, men i noen tilfeller vil det oppstå situasjoner hvor slikt samtykke ikke foreligger fra hele husstanden. Det vil være uheldig om manglende samtykke fører til at husstander med bostøtterettigheter ikke får det og i verste fall står i fare for å miste boligen. Det foreslås å lovhjemle retten til å innhente og nytte slike opplysninger selv om ikke alle i husstanden har gitt samtykke til det. Hensynet til personvernet kan tale mot dette, men på bakgrunn av formålet med ordningen og de ordinære rutinene som gjelder vedrørende håndtering av personopplysninger i søknadsbehandlingen støttes dette.

Når det gjelder anledningen til at slike opplysninger videreformidles til andre offentlige instanser med ansvar for også andre offentlige stønadsordninger, som f.eks NAV og boligetatene, foreslås videreføring av gjeldende rett.

§ 9

omhandler kommunenes rett til å tre inn i retten til bostøtte og få utbetalt bostøtten direkte til seg, "transport". Denne retten er svært viktig, særlig for de store kommunene med egen bostøtteordning. Retten bygger på en avtale mellom kommunen og bostøttemottakeren og kalles "frivillig transport". Nåværende lovverk hjemler også denne retten uten at avtale om det er inngått på forhånd, "tvungen transport".

Ordningen med transport ble innført i 1976. Departementet uttaler at frivillig transport legger til rette for kommunenes boligpolitiske arbeid, bl.a. med en effektiv samordning av kommunal og statlig bostøtte. Videre har den positiv innvirkning ift etablering av flere utleieboliger og er et viktig virkemiddel i arbeidet mot bostedsløshet.

En egen bestemmelse i den nye loven tydeliggjør kommunens rett til å ta transport, men samtidig fremmes forslag om en ny bestemmelse om at husstanden på forhånd må ha gitt en frivillig, uttrykkelig og informert uttalelse - et informert samtykke. Dette hensynet ivaretas allerede i dag i Bergen kommune gjennom de søknadsskjema som benyttes og de behandlingsrutiner som gjelder for kommunal og statlig bostøtte.

Det foreslås å videreføre at vilkår for transport er knyttet til kommunens støtte til boutgifter.

Ordningen med tvungen transport er i svært liten grad benyttet og kan være et uforholdsmessig inngrep for den enkelte mottaker og foreslås opphevet. I Bergen kommune er det ingen slike saker og vil, dersom problemstillingen skulle aktualiseres, sannsynligvis også inneholde en rekke andre konfliktspørsmål som må løses på annet vis.

Bergen kommune ser det som en forutsetning for et vellykket samordnet boligpolitisk arbeid at ordningen med transport videreføres. En forutsettes videre at den praktiske gjennomføringen av eventuelle endringer/tilpasninger av søknadsrutinene og grensesnittet mellom kommunene og Husbanken som følge av justeringen i bestemmelsen, foretas i nært samarbeid mellom kommunene og Husbanken.

§§ 10, 11 og 12

gjelder retten til å kreve tilbake urettmessig utbetalt bostøtte ved inntekts- eller formuesendring.

Ved beregning av bostøtte benyttes likningsopplysninger fra sist tilgjengelige likning. Det betyr at inntektsgrunnlaget kan være et år gammelt ved beregningstidspunktet. For de aller fleste husstander vil inntekten endres gjennom året og husstanden skal gi opplysninger om endringer som vil ha konsekvenser for utmålingen av bostøtten dersom beregningsgrunnlaget endres. Ved siden av inntekt og formue vil opplysninger om husstandsstørrelse, flyttinger og boutgiftsendringer ha betydning for utmålingen, og endringer i disse forholdene er også rapporteringspliktig. Det må bemerkes at også ved negativ inntektsutvikling kan husstanden be om beregning av bostøtte på bakgrunn av faktisk inntekt og på denne måten få utmålt høyere bostøtte dersom inntektsnedgangen er av en viss størrelse og har en gyldig forklaring.

Det er få husstander som melder om økt inntekt. Felleskapets midler må forvaltes på en tillitvekkende måte og det foreslås derfor innført en systematisk etterkontroll av inntekten til de husstandene som mottar bostøtte. Om kontroll viser at inntekten har økt og husstanden ikke har meldt dette inn, må hele eller deler av bostøtten tilbakebetales. Da de fleste husstander har en positiv inntektsutvikling må grenseverdiene for inntektsøkningen og definisjon av

inntektsbegrepet presiseres og fastsettes på et nivå som ikke rammer ordinær inntektsutvikling.

Departementet foreslår fire forskjellige modeller for på hvilket nivå inntektsøkningen skal være og hvilken inntekt som en skal ta utgangspunkt i før krav om tilbakebetaling trer i kraft. Modellen som departementet foreslår benyttet, og som også ligger til grunn for forslaget til forskrift, tar utgangspunkt i en grense for tilbakekrav ved en inntektsøkning på kr. 100.000,- samt at urettmessig utbetalt bostøtte skal være minst kr. 10.000,-.

Bergen kommune gir sin tilslutning til denne modellen. Mange vil kunne ha en vesentlig inntektsøkning før hele eller deler av bostøtten må betales tilbake, men de med den laveste inntekten kan ha den største inntektsveksten før kravet utløses. Dette har en god fordelingspolitisk effekt og målgruppen vil fremdeles tilhøre de prioriterte lavinntektsgruppene.

Ved redusert inntekt er gjeldende praksis at inntekten skal være redusert med mer enn 10 % før ny og høyere utmåling kan foretas. Departementet foreslår å videreføre denne grensen, men foreslår samtidig at reglene endres slik at man også her (som ved den opprinnelige bostøtteberegningen) benytter skattbar inntekt og formue som inntektsbegrep. Dette vil særlig komme enslige forsørgerne som får barnebidrag til gode. En støtter videreføringen med de endringer som foreslås.

Det foreslås videre at Statens innkrevingsentral (SI) skal kunne stå som namsmyndighet i alle saker der det er krav om tilbakebetaling av bostøtte. En har ingen oppfatning om hvilket organ som skal ha denne hjemmelen, men vil presisere at om slike etterkravssaker skal oppfattes som rettferdige og korrekte av aktørene må de gjennomføres effektivt, overfor alle og uten unødig opphold. Tidligere erfaringer med tilbakekravssaker synes i noen grad å ha vært uheldig håndtert.

§ 13

gjelder klageadgang. Dagens ordning innebærer at Husbanken skal avgjøre klagesaker ved fornyet saksbehandling. At klager på bostøtte ikke får prøvd saken sin av et nytt organ er en innskrenkning av klageretten som kan være i strid med forvaltningslovens bestemmelser om avgrenset klagerett. Departementet, som Husbankens overordnede organ, ville normalt vært klageinstans, men på bakgrunn av antall saker som konsekvens av ordningen med månedlige vedtak vil dette få store administrative konsekvenser og gå på bekostning av departementets primæroppgaver. Departementet foreslår derfor å fravike hovedregelen i forvaltningsloven og fremmer forslag om å opprette en hjemmel i loven til å fastsette forskrift om egen klagenemnd for klager på bostøtte.

Bergen kommune ser opprettelsen av en egen klagenemnd for klager på bostøtte som et riktig grep for bedre samordning og likebehandling i klagesaker på dette felt.

Bergen kommunes gjennomgang og kommentarer vedrørende forskrift om bostøtte:

Dagens forskrifters §§ 1 til 5 er blitt tatt ut av forskriftene og løftet opp i forslag til lov. I §§ 1,3,4 og 5 omhandles i forslaget til ny forskrift bostøtteutregning, administrasjon og saksbehandlingsregler. Videre inneholder forskriftsforslaget også noen materielle endringer.

§ 1. Utrekning av bostøtte.

Ordningen med at utbetalt bostøtte skal være 80 % av differansen mellom godkjente boutgifter og egenandelen for kommunale boliger skal videreføres. Dette er positivt for Bergen kommunes boligpolitiske tiltak

§ 2. Utrekning av godkjente boutgifter.

Dagens ordning videreføres.

§3. Øvre grense for boutgift

En ser positivt på at det etableres ytterligere en inntektskategori for husstander med fem eller flere personer, også at det tas høyde for at det skal være en høyere grense for boutgift i storbykommunene. En må likevel påpeke at dagens boutgiftstak ligger betydelig under de reelle bokostnadene i storbyene, Bergen inklusive, til tross for det foreslåtte storbytillegget. Her er det rom for forbedringer.

§4. Egenandel

At alle bostøttemottakere fra 1. juli får en økning i egenandelen er en del av finansieringen av forbedringene i den generelle ordningen. Dette vil slå negativt ut for store deler av bostøttemottakere i kommunale boliger i Bergen og bare delvis bli oppveid av forbedringene for barnefamiliene som er bostøttemottakere. Mange faller helt ut av ordningen ved at økningen av egenandelen vil gjøre det utregnede bostøttebeløpet lavere enn minimumsbeløpet på kr. 300,- pr. mnd - kr. 3.600,- pr år. Dette er for disse bostøttemottakere en betydelig sum. Minsteutbetalingsbeløpet er satt for høyt og bør senkes.

Kommunens oppfatning er at utviklingen av den statlige bostøtteordningen hele tiden går i riktig retning. Imidlertid synes det noe uheldig at forbedringene synes å skulle delfinansieres av andre svake grupper. Videre mener en prinsipielt at inntektsgrensene generelt må heves. Ikke minst fordi dette er en forutsetning for at bostøtteordningen skal kunne ha betydning hvor svake husstander skal etablere seg i egen eid bolig. Dagens inntektsgrenser fører til at en husstand mister bostøtterettigheter før inntekten er høy nok til å betjene eget huslån, selv om lånet i seg selv er gunstig.

§§5, 6 og 7

gjelder inntektsfastsettelse og formuesspørsmål. En har ingen kommentarer til dette.

§ 8. Bruk av faktisk inntekt og formue i særlige tilfelle

Forslaget er til gunst for husstander som har fått redusert inntekt. Særlig gunstig er endringen i inntektsbegrepet.

§§ 9 til 16.

Ingen kommentarer

§ 17 Rett til å kreve for mye utbetalt bostøtte tilbake

Dette punktet er kommentert grundigere foran, men her fremgår at departementets modell 4 ligger til grunn for forskriften. Bergen kommune støtter dette.